
FRAGMENT

DOOR N. VAN DER VLIS

HET reisje, dat ze met elkaar gemaakt hadden, die zomervacantie, den Rijn langs, het behoorde alles nu alweer enkele dagen tot het verleden. Eigenlijk vond Loek dat zoo erg niet eens, want het terugdenken aan alles wat ze gezien hadden, alle plekjes, die ze bezocht hadden, dat begon immers nu pas.

En bovendien kwamen nu de heerlijke middagen, als ze met haar moeder al het werk klaar, de tweelingen spelend in het tuintje, rustig zat, onder den eenigen boom, die er stond, aan het kleine tafeltje, dat ze, als het eenigszins ging, buiten zetten.

Zoo zaten ze er weer, op een mooi en middag, toen het heel warm was.

Loek had het meest beschaduwde plekje opgezocht en er haar moeders stoel neergezet, opzij van de tafel.

Zelf zat ze aan den anderen kant, vertellend van alles wat ze gezien hadden, van de lage regenwolken boven de Petersberg en al het andere . . .

Achter in het tuintje bloeiden nog de rozen, laag op den grond eronder, de blauw-witte hortensia's.

Loek hield op met praten, tuurde ver voor zich uit, herinnerde zich weer het ruime uitzicht vanuit hun kamer ginds en glimlachte bij de herdenking daaraan.

O, maar hier was het ook goed.

Alle dagen waren zoo goed, de gedachte, dat moeder het nu eindelijk eens wat rustiger zou krijgen, omdat zij niet meer elken dag naar de Kweekhoefde, met 's avonds haar werk voor den volgende dag, was immers alleen al de moeite waard . . . en dan nog de heele reeks van heerlijke middagen waarin ze zoo zouden zitten, lezend of naaiend voor de tweelingen. En over drie maanden begon de tijdelijke betrekking en dat was ook al weer heerlijk.

Natuurlijk, ze had veel zin in het werk, over een poosje dan . . .

Eerst kwam Fré nog, over twee weken al, dan zou alles weer zijn als in die zomervacantie van het vorig jaar, elken dag even mooi en goed.

Ze vouwde haar handen achter het hoofd.

Ze soesde weg, haar oogen naar de hooge blauwe lucht boven haar. Ja, ja, ze had wel zin weer te gaan werken, maar nu nog niet, die reis zat haar nog al te veel in het hoofd. de Rijn, o, heerlijk, het water . . . 's avonds . . . en 's morgens ook . . .

Een bij zoemde langs haar heen, loom liet ze haar begaan, keek ze na hoe ze zich zette op de nog niet heelmaal volbloede donkerroode roos, achter in het tuintje. Met een zucht van genot hief ze haar hoofd weer, pakte de kous op: „Kijk eens moeder is dit geen schitterende stop? Dat is nou toch maar weer het resultaat van ons hooggeacht Handwerkexamen. Zoo'n Ben toch, hè moeder? Gisteren kwam hij naar me toerennen gewoon: „Loek, ik heb zoo'n groot gat in mijn kous gevallen, denk jij, dat het een standje zal zijn?”

Mevrouw Bergsma keek op en lachte.

Ze knikte eens hartelijk tegen Loek: „Heerlijk zitten we hier, hè kind? Het is zoo'n genot je weer hier te hebben. Ik kan het me werkelijk niet indenken, dat je nog drie maanden elken dag thuis zal zijn. Valt het je eigenlijk niet tegen, zoo stil, met mij alleen?”

„O, nee moeder, ik geniet . . .”

Loek leunde achterover in het lage ligstoeltje en tuurde weer naar den hoogen blauwen zomerhemel.

„Het is alles even heerlijk, op school was het ook wel echt, maar och, op slot wordt je toch te oud, om altijd maar zoo dwaas en druk te doen, nu is dit alles weer veel fijner. En als Fré nu nog komt . . . Die schreef gisteren ook al zoo opgewekt, dat ze het zoo genoeglijk had thuis, die heeft trouwens

heelemaal onbepaald verlot. Er schijnt nog geen kans op een betrekking te wezen. Maar ze schreef ook, dat ze er dan maar op uit zou trekken en heen en weer reizen, langer dan een maand of vier zoo maar thuis, wilde ze niet. Ze benijdde me"

„Ja, je treft het ook wel heel erg, dat Gré Slooter nu juist over een poosje verlot heeft aangevraagd en jij tijdelijk in kan vallen."

Er leek wat meer wind te komen nu, en de blaadjes van den al lang uitgebloeyden goudenregenboom bewogen soms.

„Wat hebt u toch altijd alles afschuwelijk alleen moeten doen, vond u dat eigenlijk niet vervelend, moeder?"

Mevrouw Bergsma lachte: „Welnee, kind, jullie kwamen toch elken middag thuis, vader en jij . . ."

„Om alles te helpen opeten, wat u zoo zorgvuldig klaar gemaakt had", lachte Loek, en keek gespannen naar het spel van de tweelingen, dat ieder oogensblik door Ben veranderd en herzien werd.

De wind leek zich weer schuil te houden en de blaadjes van den goudenregenboom bewogen niet meer.

„Er wordt gebeld", zei mevrouw na een poos, „doe je even open?"

Ze keek door de openstaande tuindeuren het raam van het voorkamertje uit: „O, nee blijf maar zitten, het is de postbode, daar gaat hij al."

Loek leunde lui achterover.

„Hé heerlijk, dan heeft het geen haast, schandalige lui!ak hè? Nee, dat is nou gek, ik kan uren lang zitten werken en dan ineens zoo allemenschelijk lui zijn, dat ik onmogelijk den moed heb om op te staan. Wat zou dat nou wezen moeder?"

„Ga liever maar eens kijken, wat er gebracht is, inplaats over luiigheid te gaan filosofieren. Het kan best zijn, dat Fré schrijft dat ze niet komen kan of zooiets."

„U kunt me in geen geval angst aan-

jagen," lachte Loek, „ze heeft me gisteren pas geschreven."

„Als het een brief van haar kon zijn, was je luiheid wel verdwenen, denk ik," plaagde haar moeder.

„Ja," zei Loek, en keek ver voor zich uit, „Fré . . . die is de moeite waard."

Ze stond op: „Ik zal nu toch maar eens gaan kijken, u hebt me werkelijk nieuwsgierig gemaakt."

Ze liep het gangetje door, bukte zich naar twee brieven, die op den grond lagen, o, die witte was voor moeder en die andere, hè, vervelend nou toch, een aanmaning van de belasting. Kon ze hem maar wegdoen, maar dat ging natuurlijk niet, dan kwam er over een poosje een dwangbevel of zooiets, dat moest je dan nog betalen ook.

Ze werd ineens erg blij om de betrekking over drie maanden, als ze eenmaal verdiende kon ze vader en moeder dat tenminste besparen.

„Zoo gewoon mogelijk doen maar," dacht ze teruglopend.

„Twee brieven," zei ze, het tuintje weer inkomend, en neervallend in het stoeltje: „Hier, deze voor u en die andere voor vader."

„O," haar moeder legde de belastingbrief op het tafeltje zonder er langer naar te kijken en nam de andere in haar hand.

Maar Loek had de zorgrimpel wel gezien en ze dacht: „Alsof ik het niet wist allemaal, alsof ik niet allang veel te oud ben, dan dat jullie zooiets voor me verbergen kunnen."

Ze nam in gedachte haar werk weer op.

„Over drie maanden," dacht ze, „dan wil ik nooit zoo'n brief meer zien, dan moet dat eens en voor goed uit wezen."

Haar moeder had intusschen de brief open gemaakt en zat te lezen.

„Wat duurt het lang," dacht Loek, verwonderd opkijkend.

„Van wien is hij, moeder? U leest er zoo lang over. Is het erg belangrijk?"

Mevrouw Bergsma legde de brief neer

en steunde met haar eene hand op de tafel.

„Hij is aan mij geadresseerd,” zei ze, „maar hij is eigenlijk voor jou, tenminste het gaat om jou.”

„Voor mij,” herhaalde Loek, vol belangstelling nu, en ze duwde de kous van Ben een eind van zich af. „Wat dan, van wie?”

„Het is een schrijven van tante Liza. De dokter heeft haar gezegd, dat ze nu beslist een poosje rust moet nemen. Ze doet alles op haar zenuwen. Hij had het al zoo dikwijls gezegd, maar ze wilde nooit luisteren, omdat het immers niet ging met de kinderen. Maar het moet nu, anders stuurt hij haar van huis, naar een rustig plekje, ergens buiten. En toen is ze zoo geschrokken, dat ze maar gauw beloofd heeft, nu werkelijk een poosje niets meer te doen.” Mevrouw zweeg even, ze tuurde het tuintje in, zag gedachtenloos naar de rozen achteraan, waarvan er één met lange tusschenpoozen de blaadjes vallen liet, tot die lagen op het groen van het gras, als een teer, kleurig kleedje.

„Nu vragen ze . . ja, hier, lees zelf maar . . . of jij komen wilt . . .”

Loek had den brief al overgenomen en zat te lezen.

Ze ziet zoo smal en wit, dacht mevrouw, moet ze nu gaan werken op dat bovenhuis daarginder? Het zal haar geen goed doen . . .

Daar had ik ze dan eindelijk eens rustig thuis na al dat harde werken op school en het vermoeiend heen en weer reizen en nu . . .

Loek staarde over den brief het tuintje in . . .

„Je moet denken,” zei mevrouw, „drie kinderen en de moeder op bed, als er niemand komt, zal ze geen oogeblik rust hebben en toch weer alles zelf gaan doen . . .”

„Och”, vond Loek en duwde den brief een eindje van zich af, „waarom heeft oom Joost dan ook niet gezorgd, de hoofdacte te halen, dan konden ze nu een

huishoudster nemen . . .”

Ze dacht met een gevoel van spijt aan Fré, die komen zou, aan hun mooie dagen en avonden van het vorige jaar, hoe heerlijk was alles geweest toen en nu . . . Er zou dan niets van komen . .

Het bleef even heel stil in het tuintje. Van de roos, heel achteraan, vielen de laatste blaadjes geluidloos omlaag.

„Oom Joost”, zei mevrouw Bergsma „kon niet meer zoo goed studeeren, toen het onderwijzersexamen achter den rug was. Hij is zoo zwak in zijn hoofd. De dokter verbood alle studie. Het moet hem veel verdriet gedaan hebben. Tante Liza moest hem bijna elken avond van het kamertje boven halen, omdat hij het toch probeerde, iederen keer weer”

Loek vouwde de handen om haar knieën en leunde voorover: „Maar moeder, u moest immers heelemaal geen antwoord geven, als ik zoiets zeg, het is schandalig. Maar ik dacht aan Fré en al het andere en toen”

Ze zaten weer stil.

Loek hield den brief tusschen haar saamgevouwen vingers en bewoog dien langzaam heen en weer.

„Moeder,” zei ze, alsof het nu alles afgehandeld was, „wat schrijft tante Liza bescheiden hè? Moet u even luisteren: „Als we maar eenigszins raad wisten om het anders te doen, zouden we er niet over denken, Loek te vragen, we vinden het zelf zoo vervelend, omdat zij ook wel een gemakkelijk tijdje noodig zal hebben. Maar de dokter zegt, dat ik absoluut rust moet nemen nu, anders stuurt hij me het huis uit en dat zou toch het allerergste zijn. En daarom . . . We dachten het allereerst aan Loek, Joost ook. Maar laat ze vooral goed bedenken, wat ze doet, het is heel druk met drie kinderen, maar ze moet ook weten, hoeveel harten ze blij maakt, als ze komt.”

Loek liet den brief weer rusten op haar knieën en keek haar moeder aan.

Even was er een lachje tusschen hen,

alsof ze allebei nu wel wisten, hoe het gaan zou. Loek natuurlijk naar dat verre gezin en mevrouw weer alleen, de gezellige dagen, middagen vooral, in rook vergaan. . . .

„Vertelt u eens moeder, hebt u niet gezegd een keer, dat je bij tante Liza vanuit het zolderraampje aan den achterkant, op de zee uit zag? Denkt u eens ik zal elken avond de zee zien, ik zou misschien wel elken dag, heel even aan zee kunnen staan. Denkt u moeder? Aan zéé stáán!

Wat een gezonde lucht zal er wezen in dat stadje.

Maar u dan?

Nu kreeg u het eindelijk eens een beetje gemakkelijker, een beetje rustiger.”

„Maar kind, aan mij moet je nu niet gaan denken, ik kan het immers gemakkelijk alleen. Dat is toch al die jaren goed gegaan. Ik zal zelfs het gevoel hebben, of ik ook een beetje mee mag helpen, Liza weer wat op te sterken.”

„Daar straks,” peinsde Loek, „zei moeder, dat ze er naar verlangd had, om samen te zijn, dat ze er blij om was. . . en nu. . . .

Denkt moeder eigenlijk wel ooit om zich zelf? O, en ik. . . .”

„Wanneer zou ik gaan?” vroeg ze hardop, „Woensdag maar, overmorgen?”

„Heb je alles goed bedacht, kind, dat je alle nare werkjes zal moeten doen? Als je bij mij aardappels schilde, trok je handschoenen aan.”

„Stil”, zei Loek, en lachte, „toen ging ik op de Kweek en daar waren mensen als Stans van der Linden, die altijd bezig was handen te becritiseeren. Maar bij tante Liza zijn de kinderen en oom Joost, die hebben natuurlijk geen oog en geen tijd voor zulke dingen en daar is de zee. Toen we met de Kweek naar zee geweest zijn, moeten we daar dicht in de buurt gezworven hebben, is 't niet? Ik heb geen gedachte aan dien oom en tante gewijd dien dag. Niet te denken, dat ik er al zoo gauw heen zou gaan en met wat een verheven

doel! Zonder handschoenen nogal!”

„En Fré?” vroeg mevrouw Bergsma.

„Moeder,” zei Loek met iets innigs in haar stem, „u hebt me altijd gewezen op de lichtpunten in mijn leven, als ik dat nu zelf óók doe en aan de kinderen denk en de zee. waarom gaat u dan Fré noemen en alles wat zoo heerlijk was?”

„Ik wil, dat je overal aan denkt, dat je niet zoomaar gaat, in een opwelling misschien. Want ik ken tante Liza veel te goed, dat ze het niet zou merken, wanneer je er spijt van had. Je moet ook bedenken, dat het wel eens langer kon duren dan een week of zes.”

„Ik denk om alles”, verklaarde Loek met verheffing van stem, „zwijs mama, en reik me uw leege thee kopje eens aan. Ik zal u de laatste dagen bijzonder verwennen.”

In de kamer bij de theetafel, dacht ze: „Als je toch een moeder hebt als ik, dan kun je niet anders verlangen, dan ook een beetje zoo te worden.”

Ze ging het tuintje al weer in en keek, vanaf haar stoel, naar het grasveldje, waar Dineke en Bennie elkaar nazaten.

„Gunst”, bedacht Loek opeens, „wat zal Dineke wel zeggen, als ik wegga, moeder?”

„Ja, dat is waar ook.”

Mevrouw steunde haar hoofd op haar ééne hand en keek óók naar het grasveldje. Dineke, die kon zoo moeilijk tegen een teleurstelling, Dineke, daar pasten ze altijd een beetje voor op, was altijd met de meest teere zorgen omringd geweest in hun klein gezinnetje.

„Gisteren op bed heeft ze het me nog heel stilletjes gevraagd: „Gaat Loek nu heusch in een heelen tijd niet weg? Is ze vast elken middag thuis, elken middag moeder?”

„Zoo'n kleine schat toch,” lachte Loek, „vanavond zal ik het haar zeggen, als ze naar bed gaat. Ik zal probeeren op haar gevoelig hartje te werken

Ben, dat zal wel beter gaan, als ik hem beloof een scheepje mee te brengen, is het wel goed."

Ze kwamen net aangerend.

Ben voorop, als altijd met drukke beweringen en Dineke, het fijne blonde meisje, achter hem aan.

„Zeg nu maar niets hoor," beduidde mevrouw over hun hoofden heen naar Loek, „anders eet ze vanavond van louter schrik weer niets."

„Kom hier pop," riep Loek haar, „je haar zit in de war, fijn gespeeld zeg?" In het blank van het gezichtje waren de oogen van het kind helder blauw, en keken lachend naar Ben, of die naar gewoonte het woord niet zou nemen.

Toen kort daarop mijnheer Bergsma thuis kwam, had Loek al bedacht, hoe ze 't zeggen zou.

Ben vertelde in geuren en kleuren al hun spelletjes, waarin hij telkens de hoofdrol bleek gehad te hebben en kon tenslotte bijna niet meer eten van de slaap.

Na tafel bracht Loek de kinderen naar boven.

„Ben," besloot ze, „hoort het morgen wel, hij zal in een oogenblik slapen, als hij eenmaal in bed ligt."

Hij knikkebolde al onder het uitkleeden, toch altijd nog Dineke vermanend morgen beter op te passen met verstoppertje spelen, en vlug duwde Loek hem het eerst in bed.

Dan begon ze Dineke's krullen te borstelen.

„Kom maar," zei ze, toen het klaar was.

Het was elken avond hun zelfde tocht naar Loeks' kamertje, voor het kleinen raam, waar het kind altijd even kijken wou, of de maan er was of niet . .

Het gebeurde dan soms, dat Loek een verhaaltje vertelde, maar dat waren de mooiste avonden en moesten uitzonderingen blijven.

Beneden het kleine raampje lag ver en wijd de hei.

Het kind ging op den ouden stoel staan en tuurde naar buiten.

Loek naast haar, dacht na.

Buiten, aan den blank-blauwen hemel stond wit en licht een smalle maan-sikkel . . .

„Kijk," riep Dinneke's stemmetje verheugd, „daar staat ie . . . „En zich dicht tegen Loek aanduwend, vleide ze: „Hè, vertel es, een heel, heel mooi verhaaltje, maar één dat echt gebeurd is, net als tante Fré toen gedaan heeft."

„Wat heeft tante Fré dan verteld?"

„Van die kindertjes, die zoo bang waren voor het onweer, maar toen ze gebeden hadden, waren ze heelemaal niet bang meer. Nou gaat het niet onweeren hè?"

„Nee hoor, nou niet. Kijk maar, hoe mooi blauw de lucht is, zie je wel?" Ze hield haar arm om het kind heen geslagen en dacht, hoe dikwijls ze het vorige jaar hier gestaan had met Fré, hoe mooi en goed hun dagen, hun avonden vooral, geweest waren. Fré, die nu niet komen kon natuurlijk." Het bracht haar gedachten onmiddellijk weer bij alles, wat ze Dineke zeggen moest.

Ze draaide een krul, die uitsprong tusschen de anderen vandaan, tusschen haar vingers.

„Zeg zusje", zei ze toen, „heb jij moeder wel eens hooren praten over tante Liza?"

„Ja, woont die niet heel, heel ver?"

„Nou, zoo erg ver is het niet, maar toch wel een heel eindje met het spoor. Ze wonen lang zoo fijn niet als wij, met zoo'n heerlijk tuintje, maar op een bovenhuis, zie je, dan moet je eerst een trap op, voor je in de kamer kan gaan.

Er zijn drie lieve kindertjes, één net zoo oud als jij, ook een meisje en nog een jongetje, maar dat is nog een kleine kleuter hoor."

Dineke lachte en keerde zich vol belangstelling naar Loek om dit zoo heel nieuwe verhaaltje.

„En dan is er nog een meisje, dat

een beetje grooter is dan jij, die helpt haar moeder soms al zoo flink zeg. „Want zie je, tante Liza is dikwijls ziek.”

Dineke was de lucht en de bleekwitte maansikkel al lang vergeten en wachtte met spanning, wat er verder komen zou over die drie kinderen, die er echt waren, heelemaal geen verhaaltje hoor!”

„Oom Joost is elken dag op school, net als meester Bouman hier, weet je wel?”

Het kind knikte.

„Die kinderjes houden zoo vreese-lijk veel van hun vader en moeder,” praatte Loek verder.

„Net als wij,” vond Dineke,

„Ja, net als wij, maar nu is er iets erg verdrietigs met tante Liza.”

Het kind had zich laten zakken tot ze zat in den ouden lagen stoel en vroeg: „Wat dan?”

„Tante is ziek en moet een heeleboel weken op bed liggen, tot ze weer heelemaal beter is en ze weer erg goed voor al de kinderen kan zorgen.”

„O,” zei Dineke en keek nadenkend voor zich uit, „maar wie moet er al dien tijd op de kinderen passen? Wie gaat nou de kousen maken, als ze stuk zijn en o, zeg Loek, wie brengt het kleine jongetje naar bed?”

„Ja, dat weten ze eigenlijk ook niet goed, wie dat nu allemaal doen moet, daar hebben ze al een heelen tijd over gedacht.”

Het bleef even stil in het kamertje.

„Vind je eigenlijk ook niet,” vroeg Loek toen, „dat ik er maar naar toe moet gaan, om ze te helpen, om de kousen te maken en het jongetje naar bed te brengen, hij is nog zoo vreese-lijk klein. En ik denk, dat het meisje ook nog wel graag naar bed gebracht wil worden, ze is net zoo groot als jij. Zou je ook niet blij wezen, als er weer goed voor hen gezorgd werd?”

„Maar . . .” aarzelde Dineke en haar fijne stemmetje trilde, „ga je dan een heeleboel weken weg en . . . en ben

je d'r dan niet, 's middags, als ik thuis- kom en vertel je geen eenen avond een verhaaltje en mag ik heel den tijd niet door het raampje kijken?”

„Wat een klein teer kindje ben je nog,” dacht Loek met een glimlach, „hoe moet het toch, later, als je wat grooter wordt en heusch alle menschen niet zoo voor je op zullen passen.”

Ze keek naar Dineke's nadenkend gezichtje, naar het lieve mondje en de groote peinzende kinderoogen.

„Och,” dacht ze, „misschien zullen ze het toch ook wel doen, de menschen, er zijn van die kinderen, grootere ook wel, waar je uit je zelf al voorzichtig mee bent, ook al zijn ze je vreemd, omdat ze zoo lief en onschuldig lijken en het ook werkelijk zijn.”

„Nee,” zei ze, „ik ben er dan niet, als jij thuiskomt, maar moeder zal je iederen avond naar bed brengen en ook wel eens een verhaaltje vertellen, dat zal ik dan met moeder afspreken, is dat goed? Denk es, jij hebt toch altijd moeder nog en die kinder- tjes. . . .”

„Nee, die hebben niks” vulde Dineke aan, „wat zullen ze blij zijn, als je komt hè? Dan moet je maar heel erg gauw er naar toe gaan.”

Loek leunde uit het open staande raampje en keek over de hei.

„Kom es hier,” vroeg ze, „'s avonds, als je naar bed gaat, moet je toch maar aan moeder vragen, of je ook even uit het raampje mag kijken. Er zal daar- ginder ook wel een raampje zijn, dan zal ik daar uit kijken en denken, dat jij naar bed gaat, is dat niet leuk?”

„Ja, zie jij ook de hei?”

„Nee,” vertelde Loek en in haar stem was iets lights, „ik zie de zee Dineke, is dat niet heerlijk?”

Ze tilde het kind van de stoel en zette haar op den grond: „Kom hoor, het is al veel te laat, wat ben je schan- dalig lang opgebleven vanavond. Dat komt nou allemaal door die kindertjes, als ik er ben zal ik het ze eens vertellen.”

Dineke, prettig toegedekt, riep haar, al op de trap, nog eens terug. „Ja,” vroeg ze, „wat is er?”

„Als je terugkomt, Loek, vertel je dan elken avond een heelen tijd een verhaaltje? Omdat je zoo verschrikkelijk lang weg geweest bent?”

„Ja hoor,” beloofde ze lachend, „maar ga je dan nu vlug slapen?”

Beneden in de kamer vond Loek haar vader en moeder in druk gesprek over tante Liza en oom Joost.

Achteloos, op een hoek van de tafel, lag de aanmaning van de belasting. Ze

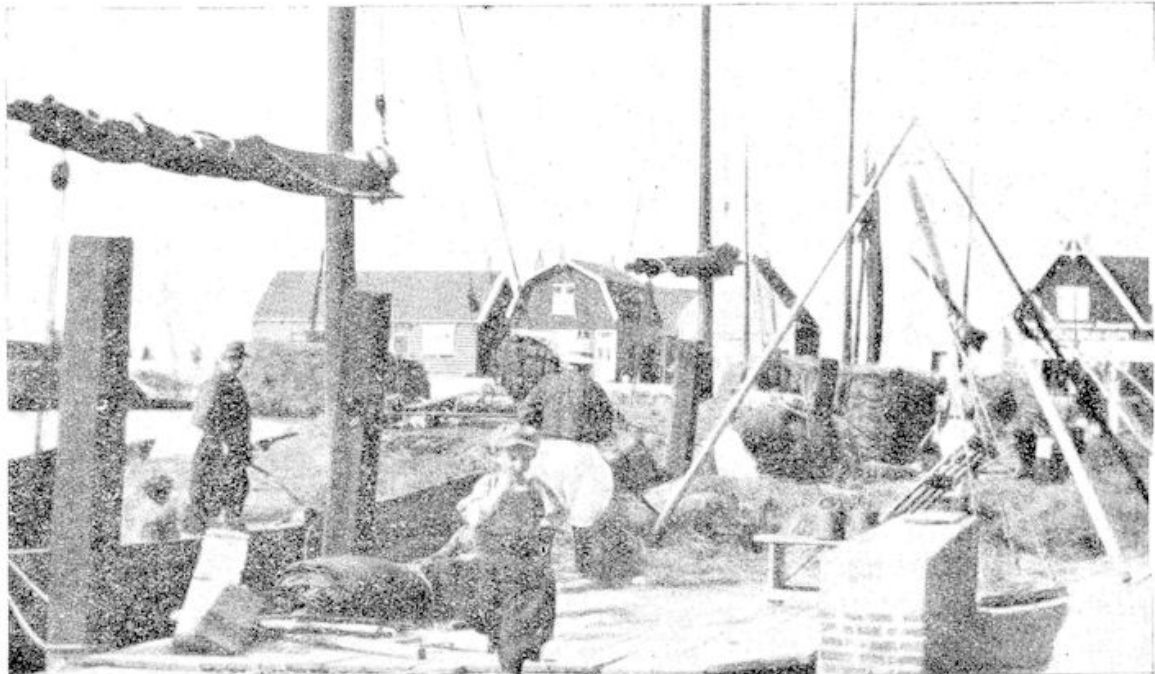
deed, of ze iets vergeten was en liep terug naar boven, waar ze uit het raampje hing en ver, heel ver weg kon kijken.

„Ze denken altijd het eerst aan anderen, vader en moeder”, peinsde ze, „het moet heerlijk zijn, als je dát kunt.”

Ze steunde haar hoofd in de handen.

Misschien leerde je dat pas, als je ouder werd, of . . . misschien ook was je zoo, of je was zoo niet . . .

„Maar dat hoop ik toch niet,” zei ze zacht, „want ik wou zoo heel graag een beetje op hen gaan lijken . . .”

MARKEN

HOOIWEGEN